

Cezhraničné premiestnenie sídla obchodnej spoločnosti z hľadiska praxe

JUDr. Veronika Michalíková, MBA

Právo usadiť sa predstavuje dôležitý prvok slobody pohybu osôb v rámci jednotného vnútorného trhu Európskej únie ako jedného zo základných princípov, na ktorých je Európska únia postavená. Napriek tomu, že sloboda usadenia sa je zakotvená v čl. 49¹ a 54² Zmluvy o fungovaní Európskej únie, do dnešného dňa neexistuje harmonizovaná právna úprava cezhraničného premiestnenia sídla v rámci Európskej únie a vo viacerých členských štátoch absentuje aj vnútroštátna právna úprava. V článku sumarizujeme aktuálnu právnu úpravu cezhraničného premiestnenia sídla v Slovenskej republike s dôrazom na praktické skúsenosti pri premiestňovaní registrového sídla maďarskej spoločnosti Korlátolt Felelősségű Társaság (obdoby právnej formy slovenskej spoločnosti s ručením obmedzeným) na územie Slovenskej republiky s využitím judikatúry Európskeho súdneho dvora a načrtávame problémy, ku ktorým v praxi dochádza z dôvodu absencie podrobnejšej právnej úpravy.

¹ Článok 49 (pôvodný článok 43 ZES) „V rámci nasledujúcich ustanovení sa zakazujú obmedzenia slobody usadiť sa štátnych príslušníkov jedného členského štátu na území iného členského štátu. Zakazujú sa aj obmedzenia, ktoré sa týkajú zakladania obchodných zastúpení, organizačných zložiek a dcérskych spoločností štátnymi príslušníkmi jedného členského štátu na území iného členského štátu. Sloboda usadiť sa zahŕňa aj právo zahájiť a vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť, založiť a viesť podniky, najmä spoločnosti v zmysle druhého pododseku článku 54, za podmienok stanovených pre vlastných štátnych príslušníkov právom štátu, v ktorom dochádza k usadeniu sa, pokiaľ ustanovenia kapitoly o pohybe kapitálu nestanovujú inak.“

Úvod

Pri zvyšujúcej sa miere medzinárodného obchodu a prehĺbovaní integrácie členských štátov Európskej únie predstavuje právo usadiť sa dôležitý prvok slobody pohybu v rámci jednotného trhu Európskej únie. V praxi čoraz častejšie dochádza k situáciám, kedy obchodné spoločnosti z rôznych dôvodov zvažujú svoj presun, vrátane presunu registrového sídla, zo štátu založenia obchodnej spoločnosti do iného členského štátu Európskej únie.

Slovenská právna úprava síce výslovne zakotvuje možnosť premiestnenia sídla v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“),³ avšak v právnom poriadku absentuje právna úprava zakotvujúca konkrétny postup, ktorý je pri premiestnení sídla potrebné dodržať. O niečo lepšia situácia je v Českej republike, kde zákon č. 89/2012 Sb. Občiansky zákoník a zákon č. 125/2008 Sb. o premenách obchodných spoločností a družstiev upravujú premiestnenie sídla pomerne komplexnejšie.

Vzhľadom na uvedené dôležitým zdrojom pri premiestnení sídla z jedného členského štátu Európskej únie do druhého členského štátu Európskej únie sú rozsudky Súdného dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“), predovšetkým Rozsudok Súdného dvora EÚ zo 16. decembra 2008 vo veci C-210/06 Cartesio Oktató és Szolgáltató bt. Zb. 2008 ECR I-9641 (ďalej len „**Cartesio**“) a Rozsudok Súdného dvora EÚ z 12. júla 2012 vo veci C-378/10 VALE Építési Kft. ECLI:EU:C2012:440 (ďalej len „**Vale**“).

JUDr. Veronika Michalíková, MBA

pôsobí ako advokátka v A|K|M|V advokátska kancelária s. r. o. a venuje sa prevažne oblasti obchodného práva. Je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a Franklin University, Ohio, USA.

Momentálne pôsobí ako externá doktorandka na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva Právnickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Ťažiskom článku je načrtnutie postupu a objasnenie niektorých praktických problémov premiestnenia sídla v podmienkach slovenského právneho poriadku v dôsledku nedostatočnosti právnej úpravy či už na národnej úrovni alebo na úrovni Európskej únie na konkrétnom príklade premiestnenia sídla obchodnej spoločnosti s právnou formou Korlátolt Felelősségű Társaság (obdoba slovenskej spoločnosti s ručením obmedzeným) z Maďarskej republiky na územie Slovenskej republiky.

Považujeme za potrebné uviesť, že v článku sa venujeme výhradne premiestneniu registrového sídla⁴ na rozdiel od premiestnenia ústredia či hlavného miesta podnikateľskej činnosti.

Slovenská právna úprava cezhraničného premiestnenia sídla obchodnej spoločnosti

Premiestnenie sídla zahraničnej právnickej osoby do tuzemska upravuje Obchodný zákonník v § 26, podľa ktorého môže zahraničná právnická osoba založená na účel podnikania *premiestniť svoje sídlo zo zahraničia na územie Slovenskej republiky v dvoch prípadoch: (i) ak tak ustanoví právo Európskej únie alebo (ii) ak to umožňuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom*,⁵ pričom to isté platí aj na premiestnenie sídla slovenskej právnickej osoby do zahraničia. V obidvoch uvedených prípadoch je premiestnenie sídla podľa slovenského práva účinné odo dňa jeho zápisu do obchodného registra.

Viacerí autori sa zhodujú, že žiadna medzinárodná zmluva, ktorá by upravovala cezhraničné premiestnenie sídla nebola (prinajmenšom medzi Slovenskou republikou alebo Českou republikou) prijatá. Slovenská odborná právna literatúra⁶ považuje toto ustanovenie za obsolentné a podobné názory sa objavujú aj v českých odborných kruhoch.⁷

Okrem vyššie uvedeného ustanovenia Obchodného zákonníka otázky premiestnenia sídla v rámci slovenského právneho poriadku bližšie neupravuje žiaden právny predpis, a to ani zákon č. 530/2008 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ani Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť (ďalej len „**Vyhláška**“). Žiadny právny predpis Slovenskej republiky neustanovuje náležitosti návrhu na zápis do obchodného registra, ani prílohy, ktoré je k návrhu potrebné priložiť, ani neuvádza, ktorý formulár návrhu na zápis do obchodného registra pre premiestnenie sídla zahraničnej právnickej osoby na územie Slovenskej republiky je potrebné predložiť (pretože, ako požaduje Vyhláška⁸ je potrebné návrh na zápis do obchodného registra podať výhradne na tlačivách, ktorých vzory tvoria jej prílohu). Tým vznikajú viaceré otázky, akým spôsobom je potrebné postupovať pri zápise premiestnenia tohto registrového sídla do slovenského obchodného registra.

Vzhľadom na právnu úpravu a v nadväznosti na slobodu usadiť sa zakotvenú vo vyššie citovaných článkoch 49 a 54 Zmluvy o Európskej únii možno konštatovať, že slovenské právne predpisy umožňujú premiestnenie sídla zahraničnej obchodnej spoločnosti na územie Slovenskej republiky bez potreby jej zrušenia a likvidácie v štáte odchodu (ďalej ako „premiestnenie sídla“) a to pod podmienkou opustenia legislatívy štátu odchodu, ako to potvrdzuje aj judikatúra Súdneho dvora EÚ vo veci *Cartesio a Vale*. Rovnaké názory zastáva aj slovenská odborná právna literatúra.⁹ Právny poriadok Slovenskej republiky však pre takýto postup nezakotvuje dostatočne podrobnú právnu úpravu.

Významné rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci premiestnenia sídla

Vzhľadom na uvedenú absenciu právnej úpravy predstavuje dôležitý zdroj informácií ohľadne postupu pri cezhraničnom premiestnení sídla obchodnej spoločnosti predovšetkým rozhodovacia činnosť Súdneho dvora EÚ.

2 Článok 54 (pôvodný článok 48 ZES) „So spoločnosťami založenými podľa zákonov členského štátu a ktoré majú svoje sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti v Únii, sa pre účel tejto kapitoly zaobchádza rovnako ako s fyzickými osobami, ktoré sú štátnymi príslušníkmi členských štátov. Spoločnosťami sa rozumejú spoločnosti založené podľa občianskeho alebo obchodného práva vrátane družstiev a iných právnických osôb podľa verejného alebo súkromného práva s výnimkou neziskových spoločností.“

3 Podľa 26 Obchodného zákonníka „Zahraničná právnická osoba založená na účel podnikania môže *premiestniť svoje sídlo zo zahraničia na územie Slovenskej republiky, ak tak ustanoví právo Európskej únie alebo ak to umožňuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. To isté platí aj na premiestnenie sídla slovenskej právnickej osoby do zahraničia. Premiestnenie sídla podľa odseku 1 je účinné odo dňa jeho zápisu do obchodného registra.*“

4 Vid vyššie citovaný článok 54 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý rozoznáva sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti. Rovnocosnosťou sídiel sa zaoberal rozsudok Súdneho Dvora EÚ z 5. 11. 2002 vo veci C-208/00 (*Daily mail*), ktorý konštatoval: „Je v rozpore s článkami 43 ES a 48 ES, ak spoločnosti založenej podľa práva členského štátu, na území ktorého má svoje štatutárne sídlo a na ktorú sa vzťahujú ustanovenia práva iného členského štátu,

ktoré považujú jej skutočné sídlo za premiestnené do tohto členského štátu, tento iný členský štát poprie právnú spôsobilosť a následne procesnú spôsobilosť voči svojim súdom potrebnú na to, aby sa mohla domáhať svojich práv vyplývajúcich zo zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou usadenou v tomto štáte. Ak spoločnosť založená podľa práva členského štátu, na území ktorého má svoje štatutárne sídlo, vykonáva svoju slobodu usadiť sa v inom členskom štáte, články 43 ES a 48 ES ukladajú tomuto inému členskému štátu povinnosť rešpektovať právnú spôsobilosť a následne procesnú spôsobilosť, ktorú táto spoločnosť má na základe právnej úpravy štátu, v ktorom bola založená.”

5 Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, § 26.

6 Poznámka autora: napr. Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD. vyslovila tento názor v publikácii: PATAKYOVÁ, Mária, et al. 2010. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck. ISBN: 978-80-7400-314-1, str. 64

7 Poznámka autora: napr. prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc. vyslovila tento názor v publikácii: PAUKNEROVÁ, M., 2005. *Koliznoprávna úprava obchodných spoločností*. In: *Právni rozhledy*. č. 7, s. 249, ISSN 1210-6410.

8 podľa ust. § 2 Vyhlášky „Návrh na zápis údajov do obchodného registra, návrh na zápis zmeny zapísaných údajov a návrh na výmaz zapísaných údajov sa podávajú na tlačivách, ktorých vzory sú uvedené v prílohách.”

V odbornej právnej literatúre sa často spomína predovšetkým už vyššie zmienený rozsudok *Cartesio*, podľa ktorého: „V súčasnom stave práva Spoločenstva sa majú články 43 ES a 48 ES vykladať v tom zmysle, že v rozpore s nimi nie je právna úprava členského štátu, ktorá bráni spoločnosti založenej podľa vnútroštátneho práva tohto členského štátu premiestniť svoje sídlo do iného členského štátu, pričom by si ponechala svoje postavenie spoločnosti podliehajúcej vnútroštátnemu právu členského štátu, podľa ktorého právnej úpravy bola založená. Takýto prípad premiestnenia sídla spoločnosti založenej podľa práva členského štátu do iného členského štátu bez zmeny práva, ktoré sa na ňu vzťahuje, však musí byť odlišný od prípadu, keď ide o premiestnenie spoločnosti založenej v jednom členskom štáte do iného členského štátu so zmenou vnútroštátneho práva, ktoré sa na ňu vzťahuje, pričom v takom prípade sa spoločnosť zmení na formu spoločnosti upravenú vnútroštátnym právom členského štátu, do ktorého došlo k premiestneniu.” Rozsudok vo veci *Cartesio* načrtol, že pri cezhraničnom premiestnení sídla obchodnej spoločnosti **dôjde k zmene vnútroštátneho práva, ktorým sa „premiestnená spoločnosť“ bude riadiť a navyše, premiestnená spoločnosť zmení právnú formu na tú, ktorej úpravu pozná vnútroštátne právo štátu príchodu.**

„V dôsledku uvedeného názoru ESD sa v právnej praxi začali realizovať premiestnenia zapísaných sídiel spoločnosti, pri dodržaní postupnosti krokov, ktorá z judikátu vyplývala – **rozhodnutie o zmene právnej formy podľa národnej úpravy štátu, kde má byť sídlo premiestnené**, splnenie podmienok pre zápis do verejnoprávnej registratúry (napr. **získanie oprávnenia na predmet činnosti**) a samotný **zápis do obchodného registra**. Rozhodujúcou skutočnosťou pri zápise premiestnenia sídla podľa prípadu *Cartesio* je ponímanie účinkov zápisu zmeny sídla do obchodného registra. Sme toho názoru, že postup aplikovaný pri cezhraničnom zlúčení / splynutí by sa per analogiam legis mal aplikovať aj pri premiestnení sídla podľa *Cartesia*, najmä ohľadne zápisu sídla do obchodného registra zvoleného právneho poriadku.¹⁰

V zmysle uvedeného je potrebné, aby bolo premiestňujúce sa sídlo zapísané v ustanovenom registri štátu príchodu (na Slovensku obchodný register) a až následne vymazané z registra štátu odchodu. Aj keď v praxi sa v niektorých prípadoch postupovalo aj odlišne.¹¹

Uvedené ďalej rozvinulo rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci *Vale*: „... cezhraničná premena vedie v hostiteľskom členskom štáte k založeniu spoločnosti podľa práva tohto členského štátu... v prípade neexistencie právnych predpisov Únie upravuje zápis v **hostiteľskom členskom štáte právo tohto štátu, ktoré tiež v zásade stanovuje dôkazy, ktoré musí spoločnosť žiadajúca o svoju premenu predložiť** a ktoré osvedčujú, že podmienky zlučiteľné s právom Únie a požadované členským štátom pôvodu boli v tejto súvislosti splnené... orgány hostiteľského štátu majú pri žiadosti o zápis spoločnosti na základe zásady efektivity **povinnosť náležite zohľadniť dokumenty vydané orgánmi členského štátu pôvodu**, ktoré osvedčujú, že táto spoločnosť skutočne konala v súlade s podmienkami tohto štátu, pokiaľ sú tieto v súlade s právom Únie.” Pričom „články 49 ZFEÚ a 54 ZFEÚ sa majú v kontexte cezhraničnej premeny spoločnosti vykladať v tom zmysle, že **hostiteľský členský štát môže** určiť vnútroštátne právo príslušné na takúto operáciu **a uplatniť tak ustanovenia svojho vnútroštátneho práva týkajúce sa založenia a fungovania spoločnosti**, akými sú požiadavky súvisiace s vypracovaním účtovnej závierky a súpisu aktív.“¹²

Vychádzajúc z rozsudkov Súdneho dvora EÚ *Cartesio* a *Vale* sme toho názoru, že by sa malo postupovať podobne ako pri premene spoločnosti. Rozsudok ESD *Vale* hovorí o založení spoločnosti podľa práva členského štátu príchodu, rozsudok Súdneho dvora EÚ *Cartesio* načrtáva postup ako pri zmene právnej formy. Vzhľadom na rozsudok *Vale*, slovenský právny poriadok by mal stanoviť postup, ako aj prílohy, ktoré požaduje obchodný register k zápisu zahraničnej spoločnosti premiestňujúcej sídlo predložiť.

Aj keď uvedené dve rozhodnutia považujeme za ťažiskové, Súdny dvor EÚ sa aj v ďalších svojich rozhodnutiach venoval problematike premiestnenia sídla.¹³

Česká právna úprava cezhraničného premiestnenia sídla obchodnej spoločnosti

Česká republika, na rozdiel od mnohých iných členských štátov Európskej únie, disponuje pomerne ucelenou a podrobnou právnou úpravou premiestnenia sídla zo zahraničia na územie Českej republiky a rovnako aj z územia Českej republiky do zahraničia.

Právna úprava cezhraničného premiestnenia sídla je obsiahnutá v zákone č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník (ďalej ako „NOZ“) a v zákone č. 125/2008 Sb. o premenách obchodných spoločností a družstiev (ďalej ako „zákon o premenách“) a v mnohom korešponduje s odporúčaniami pre Komisiu o dlho pripravovanej 14. smernici o práve obchodných spoločností.

NOZ v § 138 a nasledujúcich upravuje prenesenie sídla právnických osôb vo všeobecnosti. Uvedená právna úprava umožňuje, aby právnická osoba so sídlom v zahraničí premiestnila svoje sídlo do Českej republiky, pokiaľ to pripúšťa právny poriadok štátu, v ktorom má táto právnická osoba sídlo a pokiaľ nejde o zakázanú právnickú osobu v zmysle § 145 NOZ.¹⁴ Právnická osoba, ktorá premiestňuje svoje sídlo do Českej republiky si zvolí právnu formu českej právnickej osoby a jej právne pomery po premiestnení sídla sa budú riadiť českým právnym poriadkom.

NOZ upravuje aj premiestnenie sídla právnickej osoby z Českej republiky do zahraničia v prípade, že prenesenie sídla neodporuje verejnému poriadku a pokiaľ to pripúšťa právny poriadok štátu, do ktorého má byť sídlo premiestnené. Pre prípad premiestnenia sídla právnickej osoby z Českej republiky do zahraničia zakotvuje NOZ v rámci ochrany práv veriteľov povinnosť zverejnenia zámeru premiestnenia sídla spolu s uvedením adresy nového sídla a právnej formy po premiestnení sídla aspoň tri mesiace pred predpokladaným premiestnením sídla, pričom veritelia majú právo požadovať dostatočné zaistenie svojich nesplatených pohľadávok do dvoch mesiacov od zverejnenia, pokiaľ by premiestnením sídla malo dôjsť k zhoršeniu vymožitelnosti ich pohľadávok.¹⁵

Právna úprava zakotvená v zákone o premenách upravuje iba premiestnenie sídla obchodných spoločností a družstiev. V zmysle § 3 ods. 3 písm. d) uvedeného zákona: „*Při přeshraničním přemístění sídla zahraniční právnická osoba přemísťující sídlo do České republiky nebo česká společnost nebo družstvo přemísťující sídlo do jiného členského státu než České republiky.*“¹⁶ Vzhľadom na to, že členským štátom sa na účely zákona o premenách rozumie členský štát Európskej únie alebo iný štát tvoriaci Európsky hospodársky priestor, nevzťahuje sa táto právna úprava na tretie štáty.

Premiestnenie sídla je zákonom o premenách považované, ako aj fúzia spoločnosti alebo družstva, rozdelenie spoločnosti alebo družstva, prevod majetku na spoločníka a zmena právnej formy, za premenu spoločnosti / družstva.

Prenesenie sídla obchodnej spoločnosti do Českej republiky je upravené v § 384a a nasledujúcich zákona o premenách. Zahraničná právnická osoba môže premiestniť sídlo do Českej republiky bez toho, aby došlo k jej zániku a vzniku novej právnickej osoby, pokiaľ to nezakazujú právne predpisy štátu, v ktorom má sídlo, ani právne predpisy štátu, ktorým sa riadia jej vnútorné právne pomery. Pokiaľ by však spoločnosť pri premiestnení sídla do Českej republiky zmenila svoju právnu formu na českú spoločnosť alebo české družstvo, budú sa právne pomery takejto spoločnosti spravovať českým právnym poriadkom.

Po splnení všetkých zákonom požadovaných podmienok vydá notár osvedčenie pre zápis do obchodného registra pri premiestnení sídla do Českej republiky. Premiestnenie sídla nadobudne účinnosť dňom zápisu premiestnenia sídla do obchodného registra alebo dňom výmazu zo zahraničného obchodného registra (ak s tým zahraničný právny poriadok spája právne účinky zmeny právnej formy).

Čo sa týka premiestnenia sídla z Českej republiky do zahraničia, podľa právnej úpravy zákona o premenách, česká spoločnosť alebo družstvo môže premiestniť sídlo do iného členského štátu Európskej únie / Európskeho hospodárskeho priestoru bez toho, aby došlo k jej zániku a vzniku novej právnickej osoby, pričom ich osobný štatút aj právna forma sa po premiestnení sídla aj naďalej, pokiaľ to právny poriadok štátu, kde sa sídlo presúva umožňuje, spravujú českým právnym poriadkom.¹⁷

Vyjadrenia dotknutých slovenských orgánov verejnej moci

Vo veci premiestnenia sídla sme získali (nezáväznú) stanovisko Sekcie legislatívy, Odboru legislatívy občianskeho a obchodného práva Ministerstva spravodlivosti SR. Podľa obdržanej informácie z 12. 6. 2014: „*Pri cezhraničnej konverzii ide o takú zmenu právnej formy, kedy spoločnosť založená v jednom členskom štáte podľa práva tohto štátu sa rozhodne zmeniť svoju právnu formu*

9 Poznámka autora: napr. Mgr. Tomáš Strapec v článku: STRAPEC, T., 2012. Cezhraničné premiestnenie sídla obchodnej spoločnosti. In: Všehrd. [online], ISSN 1801-3678. Dostupné na: (<http://casopis.vsehrd.cz/2012/04/cezhranicne-premistenie-sidla-obchodnej-spolocnosti/>). PATAKYOVÁ, Mária, et al. 2010. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck. ISBN: 978-80-7400-314-1, s. 64.

10 PATAKYOVÁ, Mária, et al. 2010. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck. ISBN: 978-80-7400-314-1, s. 64 a 65.

11 PATAKYOVÁ, Mária, et al. 2010. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck. ISBN: 978-80-7400-314-1, s. 64 a 65.

12 PATAKYOVÁ, Mária, et al. 2010. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck. ISBN: 978-80-7400-314-1, s. 64 a 65.

13 Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 5. 11. 2002 vo veci C-208/00 Überseering BV v. Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC) [2002] ECR I-9943, Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 27. 9. 1988 vo veci C 81/87 – The Queen v HM Treasury and Commissioner of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust PLC, Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 9. 3. 1999 vo veci C-212/97 – Centros Ltd. Erhvervs-og Selskabsstyrelsen, Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 30. 9. 2003 vo veci C-167/01 – Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam and Inspire Art Ltd.

14 Zakázanou právnickou osobou v zmysle ustanovenia 145 NOZ je „právnická osoba, ktorej účelom je porušenie práva alebo dosiahnutie nejakého cieľa nezákonným spôsobom, hlavne pokiaľ je jej účelom popretie alebo obmedzenie osobných, politickým alebo iných práv osôb pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie, podnecovanie nenávisťi a neznášanlivosti podpora násillia alebo riadenie orgánu verejnej moci alebo výkonu verejnej správy bez zmocnenia zákonom“.

15 Zákon č. 89/2012 Sb. Občiansky zákoník.

16 Zákon č. 125/2008 Sb. o premenách obchodných spoločností a družstev, § 3.

17 125/2008 Sb. o premenách obchodných spoločností a družstev.

18 Nariadenie Rady (EHS) č. 2137/85 z 25. júla 1985 o Európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZHZ) v čl. 13 zakotvuje, že: „Sídlo zoskupenia môže byť premiestnené v rámci spoločenstva.“ Premiestnenie sídla európskej spoločnosti upravuje zákon č. 562/2004 Z. z. o európskej spoločnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a premiestnenie sídla európskeho družstva je upravené v zákone č. 91/2007 Z. z. o európskom družstve.

na právnu formu upravenú právnym poriadkom tohto druhého členského štátu a premiestniť si doň aj svoje registrované sídlo... Takáto zmena právnej formy nesmie byť oproti zmene právnej formy v prípade bez cezhraničného prvku znevýhodnená, ale ani zvýhodnená. Možnosť uskutočnenia zmeny právnej formy nie je vylúčená ani tým, že v tejto oblasti neexistuje sekundárne úijné právo. V zmysle uvedeného tak môže zahraničná právnická osoba zmeniť svoju právnu formu na jednu z právnych foriem v zmysle zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník. Musia však byť splnené všetky podmienky stanovené v § 69b Obchodného zákonníka, ktorý upravuje zmenu právnej formy obchodnej spoločnosti. Máme za to, že v takomto prípade sa návrh na zápis zmeny právnej formy podáva doplnený o tie dokumenty, ktoré právny poriadok vyžaduje pre zápis danej právnej formy obchodnej spoločnosti, nakoľko aj v zmysle európskej judikatúry je zapisujúci členských štát oprávnený určovať podmienky existencie spoločnosti.“

Praktický postup pri cezhraničnom prenesení sídla obchodnej spoločnosti

Ako sme načrtli v úvode článku, v praxi sme sa stretli s prípadom premiestnenia sídla maďarskej spoločnosti na územie Slovenskej republiky a participovali na procese zápisu do slovenského obchodného registra.

Pri premiestnení sídla zahraničnej spoločnosti z Maďarskej republiky sme postupovali podľa vyššie uvedených záverov Súdneho dvora EÚ **s návrhom zapísania akoby novej spoločnosti s právnou formou obdobnou maďarskej zahraničnej spoločnosti** do obchodného registra. Podaniu návrhu na zápis do obchodného registra predchádzalo prijatie rozhodnutí v štáte inkorporácie (najmä rozhodnutia o premiestnení sídla maďarskej spoločnosti spoločníkom spoločnosti spolu so schválením slovenskej spoločenskej zmluvy, ktorá upravila podmienky, ktorými sa bude premiestnená spoločnosť na území Slovenskej republiky riadiť vzhľadom na opustenie právneho poriadku štátu inkorporácie) a na základe takto schváleného dokumentu nasledovalo získanie podnikateľského oprávnenia podľa slovenských právnych predpisov (osvedčenia z príslušného okresného úradu, odboru živnostenského podnikania). Schválená zakladateľská listina obsahujúca všetky náležitosti v zmysle slovenského právneho poriadku bola podkladom pre získanie oprávnenia na činnosť pre slovenskú spoločnosť s ručením obmedzeným a vydanie osvedčenia na podnikateľskú činnosť bolo uskutočnené v zákonnej lehote bez potreby predkladania ďalších dokumentov. Upozorňujeme, že zakladateľská listina musela obsahovať aj informáciu o cezhraničnom premiestnení sídla zahraničnej spoločnosti, pričom táto spoločnosť bola bližšie špecifikovaná, ako kvázi právny predchodca slovenskej spoločnosti.

Následne bol podaný návrh na zápis novej spoločnosti s ručením obmedzeným do obchodného registra na formulári č. 7 tvoriaceho prílohu Vyhlášky. Tento návrh, podaný na tlačive pre zápis novej spoločnosti s ručením obmedzeným, však nie je prispôbostený potrebám zápisu premiestnenia sídla zahraničnej spoločnosti, pretože neobsahuje možnosť vpísania žiadnej poznámky poukazujúcej na skutočnosť, že ide o premiestnenie sídla. K návrhu boli predložené prílohy vyžadované najmä v § 11 Vyhlášky. Paradoxne však bol návrh odmietnutý z dôvodu, že podľa názoru príslušného súdu „Právo Európskej únie umožňuje cezhraničné premiestnenie sídla len v prípade nadnárodných právnych foriem.“¹⁸ Ďalej bolo dôvodené, že „vychádzajúc z ust. § 26 ods. 1 Obchodného zákonníka právo SR priamo neumožňuje premiestnenie sídla mimo územie SR, ale len v prípade, ak by to umožňovala medzinárodná zmluva alebo ustanovilo právo Európskych spoločenstiev, čo však zatiaľ nie je naplnené, nakoľko 14. Smernica o práve obchodných spoločností, ktorá by obsahovala spôsob zápisov v takomto prípade nie je ešte prijatá a iba aplikácia článkov 49 a 54 Zmluvy o fungovaní EÚ sa javí ako nedostatočná, pretože neumožňuje vykonanie príslušného zápisu v obchodnom registri. Vychádzajúc z horeuvedeného nie sú splnené podmienky na vykonanie zápisu údajov do OR vzhľadom na neexistenciu zákonného predpisu ohľadne spôsobu a podmienok vykonania zápisu v dôsledku premiestnenia sídla z jedného členského štátu EÚ do jej iného štátu.“

Pri podaní návrhu sa tak objavili problémy prameniace z neexistencie harmonizovanej právnej úpravy na úrovni Európskej únie, ktoré mali byť v minulosti vyriešené prijatím Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/56/ES z 26. októbra 2005 o cezhraničných zlúčeníach

alebo splynutiach kapitálových spoločností Ú. v. L 310, 25. 11. 2005 (ďalej ako „14. smernica“). Na znení 14. smernice sa pracovalo už od prvej polovice deväťdesiatych rokov, ale „legislatívne práce na jej návrhu boli zastavené, a to najmä s ohľadom na rozrastajúcu sa judikatúru Súdneho dvora EÚ k slobode usadzovania sa, ale aj vzhľadom na existenciu alternatívnych modelov cezhraničného presunu sídla (cezhraničné fúzie).“¹⁹ V zmysle Uznesenia Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídiel spoločností (2011/2046(INI)) sa 14. smernica mala vzťahovať na kapitálové spoločnosti a mala zabezpečiť vhodné riešenie otázky oddelenia sídla a administratívneho sídla spoločnosti.²⁰ 14. smernica mala umožniť, aby spoločnosti, ktoré presúvajú svoje sídlo do iného členského štátu nestratili svoju právnu subjektivitu, ale aby boli transformované na spoločnosti, ktoré sa riadia právom hostiteľského členského štátu bez nutnosti ukončenia prevádzky. Premiestnením sídla do iného členského štátu pritom nemalo dochádzať k obchádzaniu právnych, sociálnych ani fiškálnych pravidiel a podmienok členského štátu, z ktorého sa sídlo premiestňuje. Premiestnenie sa malo realizovať daňovo neutrálnym spôsobom v súlade s ustanoveniami smernice 90/43/EHS.²¹

To, že premiestnenie sídla z územia členského štátu na územie Slovenskej republiky pripúšťa právo Európskej únie je nespochybniteľné. Preto podané námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu boli zo strany sudcu zamietnuté tentoraz z dôvodu neúplnosti návrhu a jeho príloh, čím došlo k posunu o krok vpred s očakávaním stanovenia presných podmienok požadovaných podľa slovenského vnútroštátneho práva. Okresný súd dôvodil, že „z návrhu nevyplýva, že sa jedná o zápis spoločnosti do obchodného registra po premiestnení sídla zahraničnej osoby.“ Uvedené požadoval súd zahrnúť aj do zakladateľskej listiny spoločnosti, čím mal byť deklarovaný vzťah k zahraničnej právnickej osobe, ktorá premiestňuje svoje sídlo. Znenie zakladateľskej listiny malo byť podľa súdu tiež uvedené v rozhodnutí jediného spoločníka zahraničnej spoločnosti, ktorým sa rozhodlo o premiestnení sídla (a tým o zmene právnej formy na slovenskú obchodnú spoločnosť). Požadované dokumenty boli ako prílohy k odvolaniu voči uzneseniu o zamietnutí námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu doložené a v samotnom odvolaní bol doplnený návrh o presné označenie premiestňujúcej osoby, ako aj o skutočnosť, že ide o zápis do obchodného registra po premiestnení sídla. Následne krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu a vrátil vec na ďalšie konanie. Navyše, krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že „...ak návrh na zápis nie je úplný, oznámenie vyššieho súdneho úradníka má presne špecifikovať, aké vady má návrh, ako tieto vady je potrebné odstrániť a aké konkrétne listinné dôkazy má navrhovateľ predložiť registrovému súdu.“

Konanie sa tak vrátilo na okresný súd, ktorý znova vydal uznesenie o zamietnutí námietok, avšak tentoraz obsahovalo poučenie, že údaje premiestnenia sídla by mali byť uvedené **v iných ďalších skutočnostiach**, pretože „tlačivo, na ktorom sa návrh na zápis do obchodného registra podáva na súd neobsahuje kolónku, v ktorej by mohli byť tieto údaje uvedené.“ Slovenský súd takisto vyžadoval predloženie dokumentu potvrdzujúceho schválenie znenia zakladateľskej listiny spoločnosti, ktorá má byť po premiestnení sídla zapísaná v slovenskom obchodnom registri a obsahujúceho text tejto listiny.

Jedným zo vzniknutých problémov, ktorý sme zaznamenali, bol problém s formulárom, ktorým sa navrhujú zapísať údaje do slovenského obchodného registra, pretože formulár nie je úplný, lebo z neho nevyplýva, že ide o zápis spoločnosti do obchodného registra po premiestnení sídla zahraničnej osoby. Navyše, aj samotný slovenský súd vyžadoval, aby zo zápisu v obchodnom registri bolo zrejmé, že ide o spoločnosť, ktorá premiestňuje sídlo, ako aj presné označenie premiestňujúcej osoby. Súd tiež uviedol, že tieto údaje by mali byť uvedené v iných ďalších právnych skutočnostiach, avšak viackrát pripustil, že návrh na zápis do obchodného registra neobsahuje kolónku, v ktorej by mohli byť tieto údaje uvedené. Aj túto požiadavku sa podarilo naplniť a nedostatky zhojiť pripojením **vlastného návrhu na zápis** vypracovaného podľa formulára č. 7, avšak doplneného o ďalšie právne skutočnosti. Autoremedúrou okresný súd zmenil vlastné rozhodnutie a povolil zápis v rozsahu nami vypracovaného návrhu pripojeného k odvolaniu.

Vychádzajúc z písomností vydaných maďarskými úradmi, rozhodnutie registrového súdu o zápise nástupníckej spoločnosti, na ktorom ako predchodca bude uvedená „maďarská“ spoločnosť s ručením obmedzeným, je potrebné predložiť v štáte pôvodu a môže dôjsť k výmazu maďarskej spoločnosti z maďarského obchodného registra a tiež k zaslaní dokumentácie ob-

19 OVEČKOVÁ, Oľga et al. 2017. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. Zväzok I. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., ISBN 978-80-8168-573-6, str. 239.

20 Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídiel spoločností (2011/2046(INI)).

21 Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídiel spoločností (2011/2046(INI)).

chodnému registru nástupníckej spoločnosti. Aj vzhľadom na takúto požiadavku maďarského súdu bolo potrebné od slovenského obchodného registra požadovať zápis uvedenej skutočnosti do slovenského registra.

Podľa našej vedomosti je v súčasnosti na území Slovenskej republiky v obchodnom registri dvoch súdov registrovaných už pár spoločností, ktoré premiestnili svoje registrované sídlo na územie SR.

Dôležité je tiež upozorniť, že postup, ktorý je vyššie opísaný, nevylučuje aj pripustenie inej alternatívnej riešenia nedostatkov právnej úpravy a nemusí byť ostatnými súdmi plne akceptovaný.

Záver

Absencia harmonizovanej právnej úpravy premiestnenia sídla v rámci Európskej únie, ako aj nedostatočnosť právnej úpravy premiestnenia sídla vo viacerých členských štátoch EÚ/EHP (vrátane Slovenskej republiky) so sebou prináša viaceré praktické problémy a predstavuje značnú prekážku uplatňovania slobody pohybu právnických osôb v rámci jednotného trhu.

Vzhľadom na dôvodný predpoklad, že v rámci rozvoja medzinárodného obchodu a tiež prehĺbovania integrácie členských štátov EÚ/EHP bude záujem o cezhraničné premiestňovanie sídiel v najbližších rokoch narastať, vzrastá potreba prijatia adekvátnej právnej úpravy, tak na úrovni Európskej únie, ako aj na národnej úrovni. Predlohou slovenskej právnej úpravy premiestnenia sídla by do určitej miery mohla byť súčasná česká právna úprava.

Pokiaľ nedôjde k prijatiu primeranej právnej úpravy, aj naďalej bude potrebné vychádzať predovšetkým z výkladu rozhodnutí ESD a nedôjde k odstráneniu právnej neistoty obchodných spoločností, ktoré premiestnenie sídla zamýšľajú. ■

Bibliografia

Nariadenie Rady (EHS) č. 2137/85 z 25. júla 1985 o Európskom zoskupení hospodárskych záujmov (EZH)

OVEČKOVÁ, Oľga et al. 2017. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I.* Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., ISBN 978-80-8168-573-6

PATAKYOVÁ, Mária, 2010. *Obchodný zákonník. Komentár.* 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 1219 s. ISBN: 978-80-7400-314-1.

PAUKNEROVÁ, M., 2005. Koliznoprávna úprava obchodných spoločností. In: *Právni rozhledy*. č. 7, s. 249, ISSN 1210-6410

Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 16. decembra 2008 vo veci C-210/06 *Cartesio Oktató és Szolgáltató* bt. Zb. 2008 ECR I-9641

Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 12. júla 2012 vo veci C-378/10 *VALE Építési Kft.* ECLI:EU:C2012:440

STRAPEC, T., 2012. Cezhraničné premiestnenie sídla obchodnej spoločnosti. In: *Všehrd*. [online], ISSN 1801-3678

Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 s odporúčaniami pre Komisiu o 14. smernici o práve obchodných spoločností o cezhraničnom premiestňovaní sídiel spoločností (2011/2046(INI))

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť

Zákon č. 89/2012 Sb. Občiansky zákoník

Zákon č. 125/2008 Sb. o premenách obchodných spoločností a družstiev

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Zmluva o fungovaní Európskej únie

RESUMÉ

Cezhraničné premiestnenie sídla obchodnej spoločnosti z hľadiska praxe

Ťažiskom článku je načrtnutie postupu a objasnenie niektorých praktických problémov premiestnenia sídla v podmienkach slovenského právneho poriadku v dôsledku nedostatočnosti právnej úpravy či už na národnej úrovni alebo na úrovni Európskej únie na konkrétnom príklade premiestnenia sídla obchodnej spoločnosti s právnou formou Korlátolt Felelősségű Társaság (obdoba slovenskej spoločnosti s ručením obmedzeným) z Maďarskej republiky na územie Slovenskej republiky.

SUMMARY

Cross-Border Transfer of Company's Registered Office in Terms of Practice

The article focuses on outlining the procedure of a company's registered office transfer in the context of Slovak legislation, and on clarifying some practical issues caused by insufficiencies of legal regulation both at the national and EU levels. The theory is illustrated by a practical example of a registered office transfer of a company in form of Korlátolt Felelősségű Társaság (equivalent to a Slovak limited liability company) from Hungary to the Slovak Republic.

ZUSAMMENFASSUNG

Grenzüberschreitende Verlegung des Sitzes einer Handelsgesellschaft vom Sichtpunkt der Praxis

Der Schwerpunkt dieses Artikels liegt in der Abfassung der Vorgangsweise und in der Auslegung von einigen praktischen Fragen bei der Verlegung des Firmensitzes unter den Bedingungen der slowakischen Rechtsordnung infolge der unvollkommenen Rechtsregelung ob auf der nationalen Ebene oder auf der Ebene der Europäischen Union, und zwar auf einem konkreten Beispiel der Verlegung des Sitzes einer Handelsgesellschaft mit der Rechtsform Korlátolt Felelősségű Társaság (analog der slowakischen Gesellschaft mit beschränkter Haftung) aus der Ungarischen Republik auf das Gebiet der Slowakischen Republik.